

Rakentamisen ohjaus ja vuorovaikutus MRL- uudistuksessa

Kuntamarkkinat 9.9.2020

Ohjelma

Avaus

Antti Salonen, Kuntaliitto

Vuorovaikutus MRL-uudistuksessa

Matti Laitio, ympäristöministeriö

Kuntakommentti MRL-uudistukseen

Reima Ojala, Naantalin kaupunki

Yhteenvedo ja nostoja MRL-uudistuksesta

Minna Mättö ja Antti Salonen, Kuntaliitto

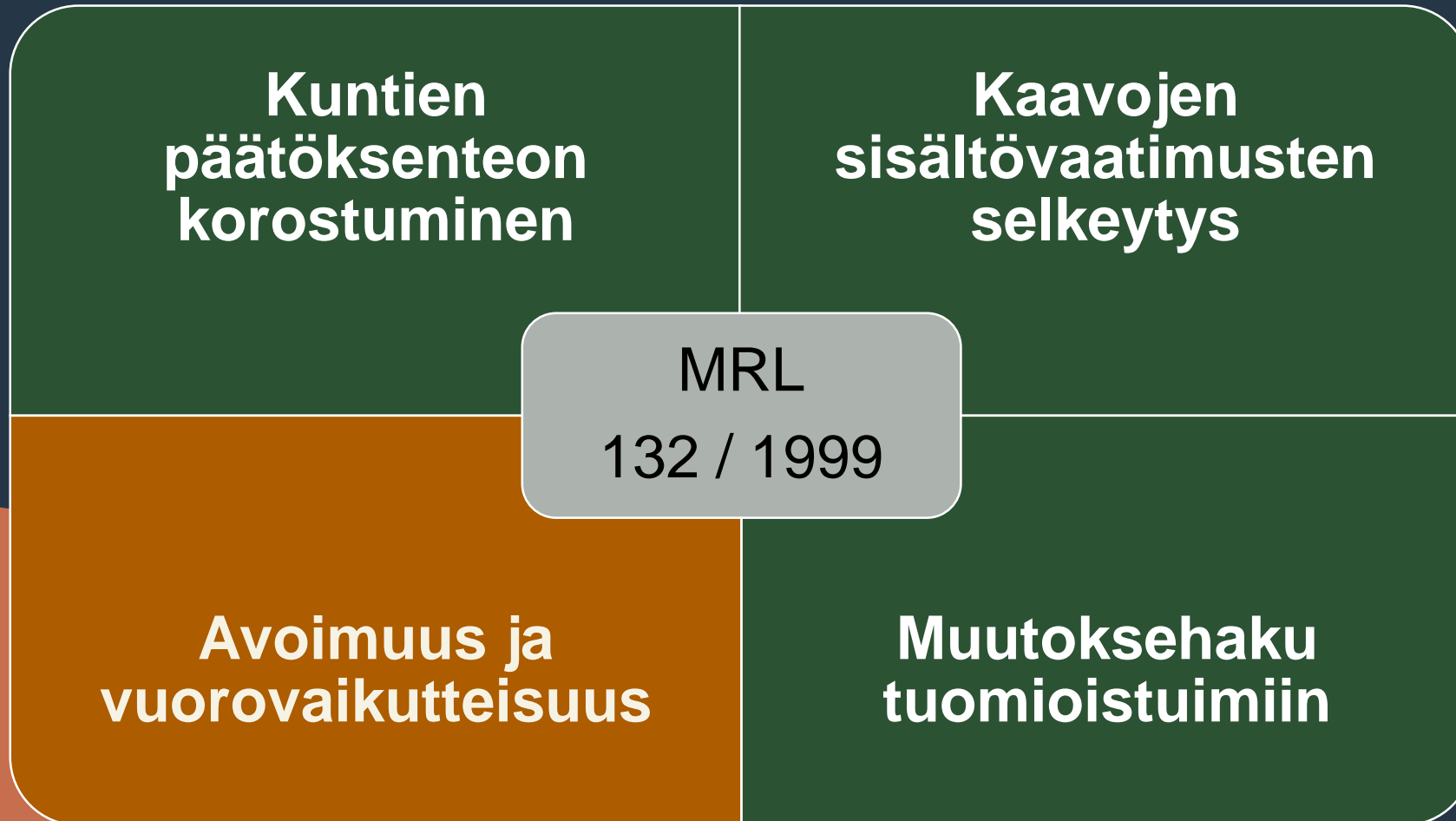

Vuorovaikutus MRL-uudistuksessa

Kuntamarkkinat 9.9.2020

Matti Laitio, ympäristöministeriö

Maankäyttö- ja rakennuslain peruspilarit

MRL 1 § Lain yleinen tavoite

Tämän lain tavoitteena on järjestää alueiden käyttö ja rakentaminen niin, että siinä luodaan edellytykset hyvälle elinympäristölle sekä edistetään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestäväää kehitystä.

Tavoitteena on myös turvata jokaisen osallistumismahdollisuus asioiden valmisteluun, suunnittelun laatu ja vuorovaikutteisuus, asiantuntemuksen monipuolisuus sekä avoin tiedottaminen käsiteltävinä olevissa asioissa.

Vuorovaikutus tilanteen tarpeiden mukaan

MRL:a valmisteltaessa käytiin keskustelua siitä, pitääkö kaavaprosesseilla olla yhtenäiset ja tarkat prosessivaatimukset vai lähdetäänkö tilannekohtaisesta harkinnasta.

Tilannekohtainen harkinta tuli lähtökohdaksi, kolme edellytystä: vireilletulosta ilmoittaminen, valmisteluvaiheen kuuleminen tilanteen edellyttämällä tavalla ja ehdotusvaiheen nähtävilläolo

Tämä periaate säilytetään: tilannekohtainen harkinta sekä oikein mitoitettu ja ajoitettu vuorovaikutus. Mahdollisuutta aloitusvaiheen osallistumiseen halutaan vahvistaa

Kolme tärkeää näkökohtaa liittyen osallistumiseen ja vuorovaikutukseen

Oikeus osallistua ja vaikuttaa

Tärkeät kohteet luonnossa

Merkitse kartalle tärkeät yksittäiset kohteet aiemmin rajaamattasi luontoalueelta.

Esim. Voit merkitä tärkeän polun tai kipeäpuun, mutta kyseessä voi olla mikä tahansa lapsille tai ohjaajille tärkeä kohde luonnossa.

Merkitseminen: valitse ensin alla olevasta listasta haluamasi kohde ja liikuta sitten hiiren avulla kohdetta osoittava neula oikealle paikalle kartalla.

- Majanrakennuspaikka
- Luonnonmateriaalien keruupaikka
- Lintujen t...

Kuva: Lahden lähiluonto-kartoitus

A screenshot of a digital map interface. On the left, there is a list of categories with location pin icons: 'Majanrakennuspaikka', 'Luonnonmateriaalien keruupaikka', and 'Lintujen t...'. On the right, there is an aerial photograph of a forest. A green rectangular box highlights a specific area in the forest, and a location pin is placed within this box.

Tietopohja ja tiedon karttuminen

Muutoksenhaku turvaa läpinäkyvyyttä

Oikeus osallistua ja vaikuttaa

Säännöksissä on otettu huomioon toisaalta perusoikeuksien edellyttämä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöä koskevaan päätöksentekoon ja oikeusturvanäkökulma sekä toisaalta edellytykset kehittää elinympäristöä myös rajatumalla kuulemisella ja muutoksenhaulla toteuttamisvaiheen luvissa. Laajemmin elinympäristöön vaikuttavassa ja puitteita luovassa päätöksenteossa on laajempi kuuleminen ja muutoksenhakumahdollisuus ja rakennuslupavaiheessa suppeampi.

Kolme tasoa:

- Kaavat, laaja osallisuuden käsite
- Kaavoituksellista harkintaa sisältävät lupatilanteet kuten poikkeamiset ja suunnittelutarveratkaisut (jatkossa erityisharkinta-alueet)
- Rakennusluvut (jatkossa rakentamisluvat)

Tietopohja ja tiedon karttuminen

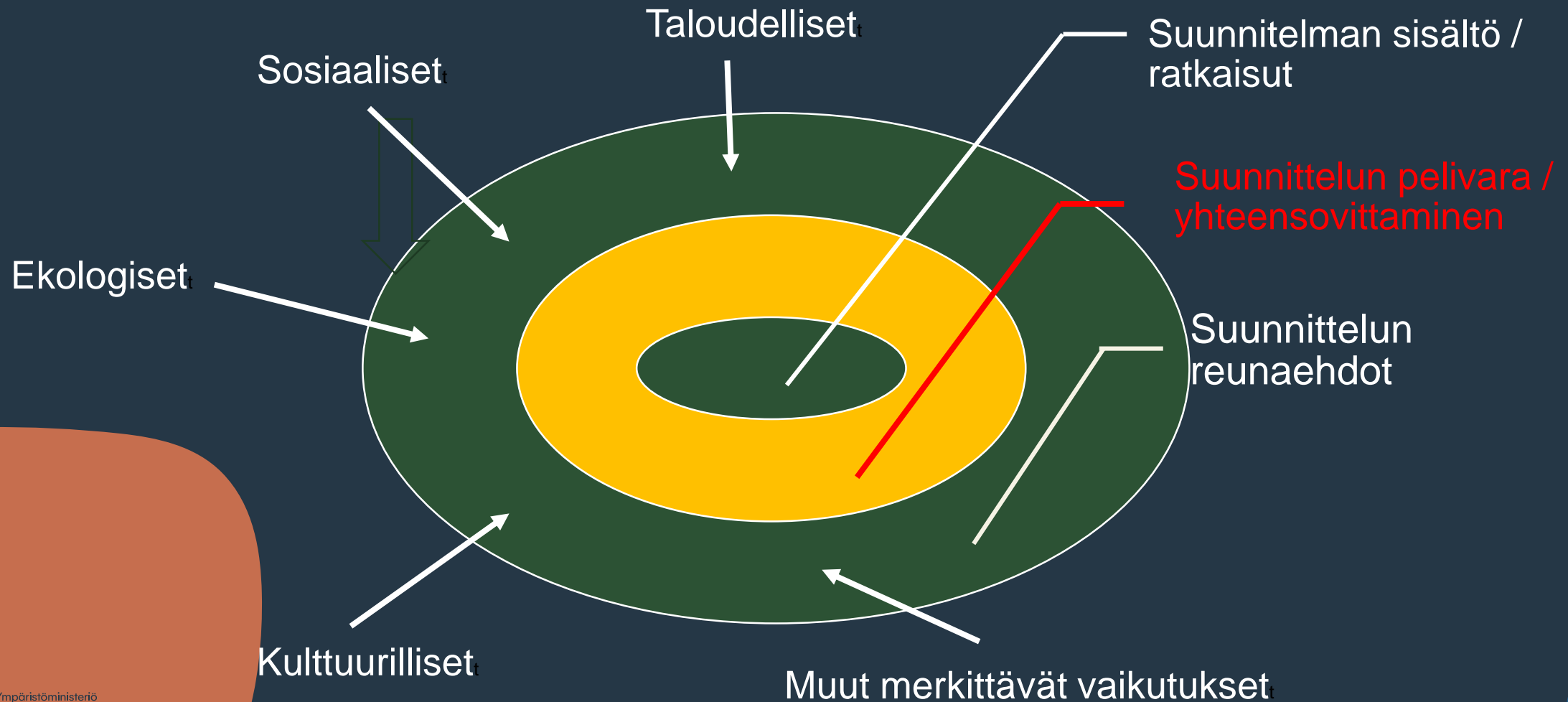
- Prosesseissa kertyvä ja karttuva tietopohja ja sen hyväksikäyttö on edellytys hedelmälliselle vuorovaikutukselle

”Mielenpitemien esittäminen kaavan valmisteluun liittyvien keskeisten valintojen ja vaihtoehtojen sisällöstä ja niiden perustana olevasta tietopohjasta”

- Paikallinen ja kokemuksellinen tieto osaksi suunnittelutietoa
- Sähköisen asioinnin ja osallistumisen edistäminen - yhdenvertaisuusnäkökulma

Ratkaisujen vaikutusten tunnistaminen ja niihin liittyvä tieto oleellista erilaisten arvojen yhteensovittamisessa

Muutoksenhaku turvaa läpinäkyvyyttä

- Laaja muutoksenhakuoikeus: ”Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöään koskevaan päätöksentekoon” (Perustuslaki 20 §)
- Kaavoitus ja maankäyttö ovat erittäin tärkeä osa kuntien toimintaa ja niillä toteutetaan kuntien strategisia tavoitteita. Myös kuntien valta maankäyttöasioissa on suuri. On perusteltua, että kaavoista valitetaan kunnallisvalituksella niin kuin kunta-asioissa yleisestikin.
- Asianosaisten oikeutta muutoksenhakuun ei voi rajoittaa (perustuslaki ja KV-sopimukset). YM:n teettämän selvityksen mukaan asemakaava-asioissa vain vähän muiden kuin asianosaisten valituksia
https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161841/YM_2019_2_7_asemaakavoitus_.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Ehdotus ELY-keskusten valvonnan vahvistamisesta herättää keskustelua

Kiitoksia kuntaväelle yhteistyöstä!

Keskustelu MRL-uudistuksen ympärillä
jatkuu, HE-luonnos lausunnoille näillä
näkymin ensi vuoden alussa

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

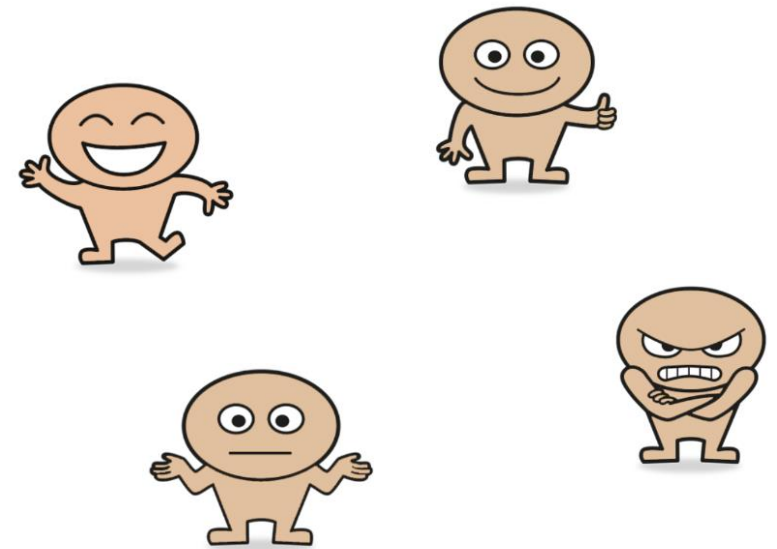

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Rakentamisen ohjaus ja vuorovaikutus MRL-uudistuksessa

Kuntamarkkinat 9.9.2020

Reima Ojala
Tekninen johtaja
Naantalin kaupunki

MAANKÄYTTÖ- JA RAKENNUSLAKI UUDISTUU

Uudistuksen tavoitteena on yksinkertaistaa alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää, kehittää rakentamisen ohjausta, tukea kansalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa omaa elinympäristöä koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä varmistaa, että lakiteksti on selkeä ja johdonmukainen.

Tavoitteena on, että hallituksen esitys uudeksi maankäyttö- ja rakennuslaiksi valmistuu vuoden 2021 loppuun mennessä.

Ympäristöministeriö pyysi 11.10.2019 kommentteja uutta alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää koskevista alustavista pykäläluonnoksista ja niiden perusteluista. Kommentit pyydettiin antamaan Webropol-kyselyn kautta 22.11.2019 mennessä.

Maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistuksen työ on edennyt vaiheeseen, jossa ympäristöministeriö pyytää kommentteja rakentamisen lupajärjestelmää ja rakennusvalvonnan järjestämistä koskevista alustavista pykäläluonnoksista ja niiden perusteluista. Kommentit pyydetään antamaan oheisen linkin kautta 7.7.2020 mennessä.

Rakentamisen ohjaus ja vuorovaikutus MRL-uudistuksessa

Luonnos uudesta maankäyttö- ja rakennuslaista on valmistumassa.

- Nykyinen lupajärjestelmä on perusrakenteiltaan toimiva.
- Mitä lisäarvoa nykyisen rakennusluvan jakaminen kahteen osaan toisi?
- Vaarana on vain byrokratian lisääntyminen.
- Uudistuksella ollaan tekemässä yhdestä luvasta (joko rakennus- tai toimenpidelupa, koska molempia ei tarvita) kaksi lupaa (rakentamislupa = sijoittamislupa + toteutuslupa). Kahden luvan järjestelmä todennäköisesti pidentää luvan käsittelyaikaa ja siten koko hankkeen kestoa lisäämällä byrokratiaa.
- Uusi järjestelmä vaikuttaa samalta kuin nykyinen mahdollisuus hyväksyä lupahakemus esittelypiirustusten perusteella.
- Nykyinen rakennusluvan ennako-ohjaus varmistaa sen, ettei hankkeeseen ryhtyvän tarvitse suunnitella rakennuksen yksityiskohtia liian aikaisin.
- Hankkeen toteutusmahdollisuudet voidaan arvioida jo luonnosvaiheessa ennako-ohjauksen keinoin. Luonnoksia esitetään viranomaiselle jo ennen hankkeen vireille jättämistä.
- Ilmastonmuutos, ympäristövaikutus, hiilijalanjälki, resurssitehokas, viherrakenne, ...

Rakentamisen ohjaus ja vuorovaikutus MRL-uudistuksessa

Luonnos uudesta maankäyttö- ja rakennuslaista on valmistumassa.

Miten kaavailut muutokset vaikuttavat kuntien mahdollisuuksiin rakentaa kestäviä yhdyskuntia ja hyvää elinympäristöä?

- Rakennusvalvonnan uudistamisen tavoitteena on lisätä kuntien yhteistyötä ja sujuvoittaa valvontaprosessia.
- Kunta voisi päättää järjestääkö se itse tavanomaisen vai vaativan tasoisen rakennusvalvonnan.
- Rakennusvalvontojen riittävän suuri koko varmistaisi riittävän osaamisen rakennusvalvonnassa.
- Lainsäädännössä pitää määritellä, milloin rakennusvalvonta on niin osaava, että se pystyy suoriutumaan vaativan kohteen suunnittelun ja rakentamisen valvonnasta.
- Samoin lainsäädännössä pitää määritellä, milloin kohde on rakentamisen valvonnan kannalta vaativa.
- Muutoin on vaarana, että kunta päättää aina, ettei kunnassa niin vaativia kohteita olekaan, ettei niitä pystyisi itse hoitamaan.
- Kaksinkertainen lupajärjestelmä saattaa lisätä rakennusvalvonnan hallinnollista työtä.

Rakentamisen ohjaus ja vuorovaikutus MRL-uudistuksessa

Luonnos uudesta maankäyttö- ja rakennuslaista on valmistumassa.

Missä määrin lainsäädännöllä ja uusilla työvälineillä voidaan parantaa eri toimijoiden yhteistyötä, prosessien sujuvuutta ja kuntalaisten vaikutusmahdollisuuksia?

- Sähköisestä rekisteristä on varmasti hyötyä
- Mitä kaikkea rekisteriin tallennetaan?
- Rekisterin pitoon pitää luoda hyvät pelisäännöt.
- Mikäli lainsäädäntöön otetaan määräyksiä sähköisestä järjestelmästä, pitää varmistaa, että kaikilla kunnilla on oikeasti resurssit tähän ja saatavilla on toimivia järjestelmiä.
- Esillä ollut yhden järjestelmän (Lupapiste) malli voi johtaa hallitsemattomiin kustannuksiin ja kehityksen pysähtymiseen kilpailun puuttuessa.
- Rakennuksen omistajalla olisi vastuu tietomallien tai muutoin koneluettavien ja yhteen toimivien tietojen ylläpitämisestä ajan tasalla rakennukseen tehtävien muutosten yhteydessä. Hyppy ei-niin-hyvistä viivapiirustuksista tietomalliin on huima.
- Lakimuutoksen tulisi keskittyä päällekkäisen ja monitasoisen selvitystyön keventämiseen. Nykyisellään selvitetään samoja asioita yleiskaavassa, asemakaavassa ja mahdollisesti vielä rakennusluvassa.

Osallistuminen ja vuorovaikutus MRL-uudistuksessa - Nostoja

- Varhaisemmin
- Laajemmin
- Sujuvammin

Rakentamisen ohjaus ja kuntayhteistyö

- Kahden tason rakennusvalvonnat?
- Rakentamisen ohjaus erilaisissa olosuhteissa
- Digitalisaatio kuntayhteistyön mahdollistajana
- Yhtenäiset tulkinnat

MRL-uudistus jatkuu

- HE-luonnos lausuntokierrokselle keväällä 2021
- HE:n viimeistely vuoden 2021 loppuun mennessä
- Eduskuntakäsittely keväällä 2022

Kiitokset!

The background is an abstract composition of paint splatters and brushstrokes. A large, bright yellow area dominates the upper right and center. A diagonal band of white and light blue splatters runs from the top left towards the bottom center. In the bottom left corner, there are splatters of red and dark blue. The overall effect is energetic and textured.

KUNTA LIITTO